

Strategisk Instituttprogram Fafo:

Arbeids- og bedriftsvandringer etter EU-utvidelsen:
Konsekvenser for bedrifters arbeidskraftsstrategier, institusjonell regulering og tilpasning i arbeidsmarkedet.

NFR, 2005-2007

Deltakere: Sigmund Aslesen, Torunn Kvinge, Jon Friberg Horgen, Anne Mette Ødegård, Line Eldring & Jon Erik Dølvik

'Globalisering på ett kontinent' - nye arbeidskraftsstrategiske valg for bedriftene

Økt arbeidstilbud, stort gap i lønnskostnader – 10-20% av nordisk nivå

Ulike europeiske og nasjonale reguleringer av vilkår for mobilitet, lønn, skatt og trygdeavgifter for ulike ansettelses/tilknytningsformer

Nordiske bedrifter – bruk av arbeidskraft fra nye EU-land

- Ansette arbeidskraft med nordisk lønn eller....?
- Leie inn arbeidskraft med nordisk eller polsk lønn?
- Hyre underentreprenører med nordisk eller polsk lønn?
- Hyre enmannsfirmaer med fri prisfastsettelse?
- **Uteproduksjon** **med lokalt lønns/skattenivå?**

Økt outsourcing, svingdørs-mobilitet og 'regime-konkurranse' på stedet –konsekvenser for arbeidsmarkedets virkemåte?

Fafo-SIP:

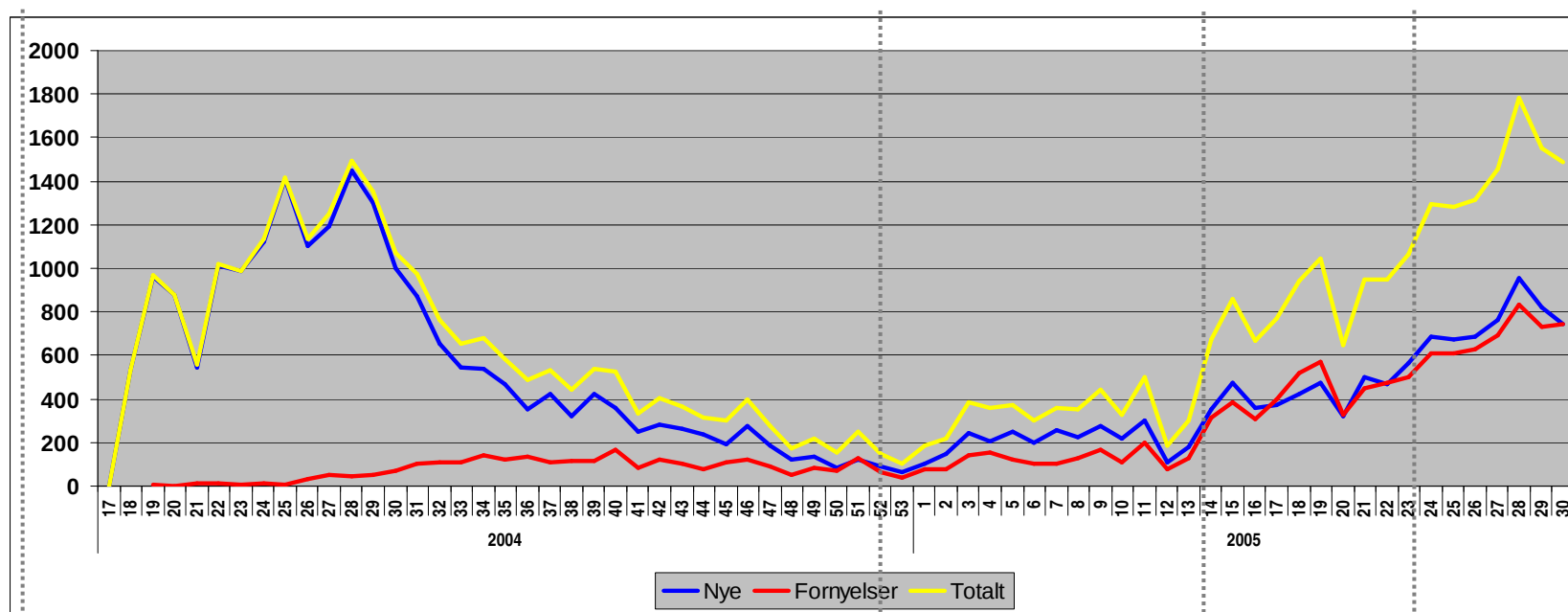
Tema og hovedproblemstillinger:

- A) Hvordan påvirker EU/EØS-utvidelsen strømmene av arbeidskraft, tjenester og kapital mellom de nye medlemslandene og Norge, og hvilke konsekvenser har strømmene for sysselsettingen og tilpasningen i arbeidsmarkedet?
- A) Hvordan påvirker endringene i arbeidstilbudet og konkurranseforholdene norske bedrifters arbeidskraftsstrategiske tilpasninger?
- 1) ansettelse av arbeidsinnvandrere?
 - 2) bruk av utenlandske tjenesteleverandører med egne ansatte, leiefirma & enmannsbedrifter?
 - 3) direkteinvesteringer og outsourcing av virksomhet til de nye medlemslandene?
 - 4) **og hvordan virker bedriftenes tilpasning inn på de overnevnte migrasjonsstrømmene?**
- C) Hvordan påvirker samspillet mellom (A) og (B) mekanismene for lønnsdannelse, myndighetenes politikk og partsstrategier for regulering av arbeidsvilkår i bransjene?
- Hva er effektene av offentlige overgangstiltak og reguleringsendringer, herunder allmenngjøring?

Bransjestudier - komparativt nordisk-europeisk perspektiv

Tendens til mer varig arbeidsmigrasjon – hva gjør Norge så attraktivt ifht andre nordiske land?

Innvilgede tillatelser til arbeid etter EØS-regelverket, Borgere av nye EØS-land – Førstegangs og fornyelser. Antall pr uke fra uke 17, 2004 til uke 30, 2005*

17. mai / Kr. himmelfartsdag

Jul

Påske

Pinse / 17. mai

Fafo-SIP:

Datatilfang og metodisk tilnærming

- Tilgjengelig offentlig statistikk – Registerdata SSB, UDI, NB, SFU mv
 - Mangelfull statistikk mht tjenestemobilitet
 - Omfanget av uformelt, uregistrert arbeid ...?
- Bedriftssurvey i 4 bransjer i januar 2005, kople til SSBs registre
- Case-studier, kvalitative intervju med aktører på bransje og bedriftsnivå
- Delstudie av norske investeringer i DNM – konsekvenser for lokalt arbeidsmarked & samarbeidsrelasjoner (Torunn Kvinge)
- Sammenliknende analyser av endringer i nasjonale reguleringsformer

Forløpere og "knoppskytingsprosjekt":

- Sosialpolitikk, eksklusjon og inklusjon i Baltikum (Grønningsæter & Fløtten)
- Trafficking (Guri Tyldum & Annette Brunowski)
- Nordisk Ministerråd, Arbeidsmarkedskomiteen - koordinering av informasjons og erfaringsutveksling mht arbeidsmobilitet, tiltak og reguleringer (2005-6)
- Arbeids- og tjenestemobilitet etter EU-utvidelsen: Konsekvenser og utfordringer for helse, miljø og sikkerhet (HMS) på norske bygge- og anleggsplasser (2005-6)
 - Oppdragsgiver: Fondet for Regional Verneombud, Arbeidstilsynet, partene i bransjen
 - Medarbeidere: Anne Mette Ødegård & Sigmund Aslesen, L. Eldring & J. E Dølvik
- Erfaringer med allmenngjøring av tariffavtaler i noen europeiske land (2005)
 - Oppdragsgiver: Arbeids - og Sosialdepartementet
 - Medarbeidere: Torgeir Aa. Stokke & Line Eldring
- EØS-midlene: Human Resource Development at Local and Regional Levels in Poland
 - Hovedpartner: Education for Entrepreneurship/University in Crakow, samt partene, en rekke polske FOU-institutt, Statskonsult, LO/NHO.
 - Medarbeidere: Oddbjørn Ure, Anne Mette Ødegård, Torunn Kvinge
 - **Jobber med prosjekt om skipsbygging i Polen**

Det åpne arbeidsmarkedet - kunnskapsmessige utfordringer framover:

- Drivkrefter, mekanismer og konsekvenser i senderlandene – ‘push-faktorene’?
 - ‘Brain-drain’ vs opprinnelig akkumulasjon og utlikning av velferdsgapet?
 - Konvergens – divergens i arbeidslivsorganisering?
- Dynamikken/samspeilet mellom arbeids-, tjeneste-, og kapitalmobilitet – hva styrer strømmene (‘pullfaktorene’)?
- Endringer i normative rammer – hva betyr like konkurransevilkår og rettferdig lønn i et åpent, flernasjonalt arbeidsmarked?
- Endringer i vilkårene for politikk-utvikling:

Nasjonale strategier og transnasjonal koordinering innenfor et europeisk “multi-level governance regime”?

Grovkornet og mangelfullt statistikkgrunnlag så langt

Behov for sammenliknbar, løpende statistikk som gir muligheter til å analysere

- individuell arbeidsmigrasjon – sammensetting og fordeling på bransjer, yrker, jobber, lønns- og arbeidsvilkår mv
- jobbkarrierer og mobilitet - svingdørsmigrasjon vs inkludering i nasjonale yrkesløp
- Forløpsstudier av bedriftenes arbeidskraftbruk og strategier – bransjeanalyser
- Konsekvenser for arbeidsmarkedets virkemåte og tilpasning – nasjonalt, bransjevis mv
- **Pålitelig statistikk mht tjenesterelatert arbeidsmobilitet**

Muligheter for mer målrettet samspill mellom myndigheter, statistikkbyråer og forskningsmiljø?